

**The Greek "Private Company"
and "Societas Privata Europaea"
in the "service" of SMEs:
Companies' establishment and applicable law**

Sophie D. Pagoni
TEI of Larissa, Greece
sofpag@otenet.gr

Abstract

The following study presents two new types of commercial companies, the introduction of which in commercial law, Greek and European, is, for most, the most radical and groundbreaking legislation that reverses the current knowledge in business activities of SMEs. This is the Greek "Private Company", regulation of which is a key chapter of Greek law 4072/2012 "Improvement of Business Environment - New Corporate Form - Trade Marks - Real Estate Agents- Regulation on Maritime Affairs, Ports and Fisheries and other Provisions". In the relevant provisions, the Greek legislature follows the modern trend, which includes the effort of the European Union to introduce a new type of European company, suitable for small and medium enterprises, called «Societas Privata Europaea» (SPE-European Private Company), as envisaged by the June 25, 2008 Commission proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company (SPE). The aim of this paper is basically a short presentation of both the Greek "Private Company" and the European «Societas Privata Europaea», on their main innovative settings, focusing on issues of establishment and cross-border transfer of seat, issues that relate primarily to the mobility and freedom of establishment of companies across the European common market.

Keywords: Private Company, SPE (Societas Privata Europaea), SMEs, seat theory, cross-border transfer of seat, Freedom of Establishment, Greece, European Union

JEL classification: K2, K22, K23, K33

**Η Ελληνική «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία»
και η «Societas Privata Europaea»
στην «υπηρεσία» των μικρομεσαίων
επιχειρήσεων:
Εγκατάσταση εταιριών και εφαρμοστέο δίκαιο**

Σοφία Δ. Παγώνη
ΤΕΙ Λάρισας, Ελλάδα
sofpag@otenet.gr

Περίληψη

Στην μελέτη που ακολουθεί παρουσιάζονται δύο νέοι τύποι εμπορικών εταιριών, η εισαγωγή των οποίων στο εμπορικό δίκαιο, ελληνικό και ευρωπαϊκό, αποτελεί, για τους περισσότερους, την πλέον ριζοσπαστική και ρηξικέλευστη ρύθμιση που ανατρέπει τα έως τώρα δεδομένα στην επιχειρηματική δράση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Πρόκειται για την

Ελληνική «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία» (IKE), η ρύθμιση της οποίας αποτελεί βασικό κεφάλαιο του Νόμου 4072/2012 «Βελτίωση Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος - Νέα Εταιρική Μορφή - Σήματα - Μεσίτες Ακινήτων - Ρύθμιση θεμάτων Ναυτιλίας, Λιμένων και Αλιείας και άλλες διατάξεις». Στις σχετικές διατάξεις, ο Έλληνας νομοθέτης ακολουθεί την σύγχρονη τάση στην οποία εγγράφεται και η προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εισάγει έναν νέο ευρωπαϊκό τύπο εταιρίας, κατάλληλο για την μικρομεσαία επιχείρηση, την ονομαζόμενη «*Societas Privata Europaea*» (SPE- Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία), όπως αυτή προβλέπεται στην από 25 Ιουνίου 2008 Πρόταση της Επιτροπής για έκδοση Κανονισμού του Συμβουλίου περί του Καταστατικού της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας (SPE). Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι καταρχήν μια σύντομη παρουσίαση τόσο της Ελληνικής «Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρίας» όσο και της Ευρωπαϊκής «*Societas Privata Europaea*», όσον αφορά τις βασικές καινοτόμες ρυθμίσεις τους, εστιάζοντας κυρίως στα ζητήματα της έδρας και της διασυνοριακής μεταφοράς της έδρας, ζητήματα που αφορούν κατά κύριο λόγο την κινητικότητα και ελευθερία εγκατάστασης των εταιριών στην κοινή ευρωπαϊκή αγορά.

Λέξεις Κλειδιά: IKE (Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία), SPE (*Societas Privata Europaea*), Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Θεωρία της έδρας, Μεταφορά έδρας, Ελευθερία Εγκατάστασης, Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τυποποίηση JEL: K2, K22, K23, K33

Εισαγωγή- Η ανάγκη αναμόρφωσης του δικαίου της «Μικρομεσαίας Επιχείρησης»

Οι νομοθεσίες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προχωρούν τα τελευταία χρόνια στη αναμόρφωση του εταιρικού τους δικαίου για τη εξυπηρέτηση της μικρομεσαίας επιχείρησης, με ρυθμίσεις που διακρίνονται για την ευελιξία και την απλότητά τους και ανταποκρίνονται περισσότερο στις πρακτικές ανάγκες των επιχειρηματιών. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θεωρούνται ο πιο σημαντικός παράγοντας στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και καινοτομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το λόγο αυτό, χώρες όπως η Αγγλία, η Αυστρία, η Γερμανία, η Ολλανδία, η Γαλλία¹ έχουν ήδη εισάγει στο εταιρικό τους δίκαιο ευέλικτες και απλοποιημένες μορφές εταιρικής δράσης, που ικανοποιούν στο μεγαλύτερο βαθμό τις ανάγκες των επιχειρηματιών και κυρίως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Βέβαια, η αναμόρφωση των εθνικών δικαίων των κρατών μελών δεν αρκεί. Η δράση σε κοινοτικό επίπεδο είναι αναγκαία, για να δοθεί η δυνατότητα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν την ίδια εταιρική μορφή σε ολόκληρη την ΕΕ. Η ίδια ανάγκη υφίσταται και από την πλευρά των μεγάλων επιχειρήσεων και ομίλων αναφορικά με την απλούστερη και με λιγότερο κόστος δημιουργία δικτύου θυγατρικών εταιριών εντός του ευρωπαϊκού χώρου. Ο στόχος όμως αυτός δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί από τα ίδια τα κράτη μέλη. Ακόμα και αν όλα τα κράτη μέλη δεσμεύονται να καταστήσουν τη νομοθεσία τους περί εταιριών φιλικότερη προς τις

¹Συγκεκριμένα πρόκειται για την Αγγλική limited company, την Αυστριακή και την Γερμανική GmbH, την Ολλανδική BV και την Γαλλική SARL. βλ. Σχετικά σε Παπαδημόπουλο Ι., Πρόταση για μια μεταρρύθμιση του δικαίου της ΕΠΕ, ΔΔΕ, 2008, σελ. 782 επ.,

επιχειρήσεις, οι εθνικές επιχειρήσεις θα βρίσκονταν και πάλι αντιμέτωπες με ένα μωσαϊκό 27 εθνικών δικαιοϋκών συστημάτων².

Τα ζητήματα αυτά έρχεται να αντιμετωπίσει η Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου περί Καταστατικού της «Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας» [«Societas Privata Europaea» (στο εξής SPE)]³, η οποία δημοσιεύτηκε από την Επιτροπή στις 25 Ιουνίου 2008, προβλέπεται δε ότι θα ισχύσει στα 27 κράτη μέλη ως η νέα υπερεθνική εταιρική μορφή⁴.

Όσον αφορά το ελληνικό εταιρικό δίκαιο, πολύ πρόσφατα, στις 10 Απριλίου 2012, ψηφίστηκε ο νόμος 4072/2012 «Βελτίωση Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος - Νέα Εταιρική Μορφή - Σήματα - Μεσίτες Ακινήτων - Ρύθμιση θεμάτων Ναυτιλίας, Λιμένων και Αλιείας και άλλες διατάξεις», βασικό κεφάλαιο του οποίου (άρθρα 43 - 120) είναι η εισαγωγή στην ελληνική έννομη τάξη ενός νέου εταιρικού τύπου με την ονομασία «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία» (IKE), ακολουθώντας έτσι ο Έλληνας νομοθέτης το πρότυπο της SPE⁵.

Εξελίξεις σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Στην σύγχρονη τάση διευκόλυνσης της επιχειρηματικότητας και κινητικότητας των εταιριών στο πλαίσιο λειτουργίας της κοινής αγοράς, εγγράφεται η προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εισάγει έναν ευρωπαϊκό τύπο «ιδιωτικής» εταιρίας, που θα προορίζεται για τη μικρομεσαία επιχείρηση, την ονομαζόμενη με το λατινικό αναγνωριστικό «Societas Privata Europaea» [Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία (στο εξής SPE)]. Η SPE έχει σχεδιαστεί ειδικά για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Αποτελεί μέρος ενός πακέτου μέτρων με στόχο να βοηθήσει τις ΜΜΕ, που αναφέρονται ως «Small Business Act» για την Ευρώπη⁶. Ο στόχος της Small Business Act για τις Μικρές Επιχειρήσεις είναι να καταστεί ευκολότερο για τις ΜΜΕ να αναπτύσσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες και, κατά συνέπεια, να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους στην ενιαία αγορά. Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία (SPE) είναι μια από τις πρωτοβουλίες προτεραιότητας του Προγράμματος Εργασίας της Επιτροπής για το έτος 2008^{7,8}.

²Νούσια Κ., Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία (Societas Privata Europaea), ΔΕΕ 5/2010 σελ. 528.

³βλ. Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής ιδιωτικής εταιρίας, έγγραφο COM (2008) 396, of 25.06.2008 [Commission Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company COM (2008) 396 of 25.06.2008, www.europeanprivatecompany.eu.]

⁴Παπαδημόπουλος Ι., Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία «Societas Privata Europaea»- Μία προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΙΔ Θ/2009 σελ.88

⁵ΦΕΚ 86 Α'/11-4-2012. Η ανοιχτή δημόσια διαβούλευση για τη «Νέα εταιρική μορφή», πραγματοποιήθηκε μέσω της ιστοσελίδας www.opengov.gr/ypoiar/ και διήρκεσε από τις 22 Νοεμβρίου 2011 έως και την 5^η Δεκεμβρίου 2011.

⁶Τελική Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών "Think Small First"-Μια "Small Business Act» για την Ευρώπη, Βρυξέλλες, 25.6.2008 COM(2008)394

⁷Communication from the Commission to the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions: "Commission Legislative and Work Programme 2008"- COM (2007)640.

Ειδικά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο από το 99% των εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)⁹. Μολονότι η σύσταση επιχειρήσεων έχει καταστεί πιο εύκολη τα τελευταία έτη σε ολόκληρη την ΕΕ, πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να βελτιωθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στην ενιαία αγορά, να διευκολυνθεί η ανάπτυξή τους, καθώς μόνο το 8% των ΜΜΕ πραγματοποιεί διασυνοριακές συναλλαγές και μόλις το 5% έχει θυγατρικές ή κοινές επιχειρήσεις στο εξωτερικό¹⁰. Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν νομικά, φορολογικά και διοικητικά εμπόδια τα οποία παρακωλύουν την ανάπτυξή τους στην ενιαία αγορά: το μεγάλο κόστος για τη σύσταση της εταιρίας (έξοδα εγγραφής στα μητρώα, συμβολαιογραφικά έξοδα, απαιτούμενο ελάχιστο κεφάλαιο εκκίνησης), αλλά και οι δυσχέρειες στη σύσταση των θυγατρικών λόγω αβεβαιότητας ως προς τη γνώση της τεράστιας ποικιλίας των εθνικών δικαίων των 27 κρατών μελών.

Γενικά χαρακτηριστικά της SPE

Στις 25 Ιουνίου 2008 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση Κανονισμού περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας (Societas Privata Europaea, στο εξής: SPE), η οποία προβλεπόταν ότι θα ίσχυε από 1.7.2010 στα 27 κράτη μέλη ως νέα υπερεθνική εταιρική μορφή. Από νομοτεχνικής άποψης, η SPE θεσπίζεται ως μια κλειστή κεφαλαιουχική εταιρία, πρόκειται για μια κοινοτική εταιρία περιορισμένης ευθύνης, η οποία όμως αποκλίνει σε πολλά ζητήματα από τις γνωστές ΕΠΕ των κρατών μελών. Έχει δική της νομική προσωπικότητα, για τα χρέη της ευθύνεται η ίδια με την εταιρική της περιουσία και τα εταιρικά της μερίδια δεν είναι διαπραγματεύσιμα στο χρηματιστήριο. Εισάγεται με Κανονισμό που αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ενιαίου νομικού πλαισίου άμεσης εφαρμογής σε όλα τα κράτη μέλη. Μπορεί να ιδρυθεί με εταιρικό κεφάλαιο ένα (1) Ευρώ. Στις εξωτερικές της σχέσεις, δηλαδή στις σχέσεις της εταιρίας και των εταίρων με τους τρίτους διέπεται από ένα σχεδόν ολοκληρωμένο και αυτόνομο κοινοτικό πλαίσιο, ενώ για τη ρύθμιση των εσωτερικών εταιρικών σχέσεων παρέχεται σε μεγάλη έκταση η δυνατότητα ελεύθερης καταστατικής διαμόρφωσης, λαμβανομένου όμως υπόψη ότι ορισμένα ζητήματα που περιέχονται σήμερα στο πρώτο τμήμα του Παραρτήματος του σχεδίου Κανονισμού υπό την μορφή κατευθυντηρίων

⁸ Explanatory memorandum of Commission Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company COM (2008) 396 of 25.06.2008

⁹ Για τον ορισμό «Μικρομεσαία επιχείρηση» βλ. σχετικά COMMISSION RECOMMENDATION of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (notified under document number C(2003)1422) (2003/361/EC) http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm σύμφωνα με την οποία «μεσαίες» χαρακτηρίζονται οι επιχειρήσεις που έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 50 εκ. Ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. Ευρώ και λιγότερους από 250 εργαζόμενους. «Μικρές» επιχειρήσεις ορίζονται αυτές που έχουν λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ετήσιο κύκλο εργασιών και / ή ετήσιο συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. Ευρώ, ενώ «οι Πολύ Μικρές» επιχειρήσεις έχουν 10 ή λιγότερους εργαζόμενους και ετήσιο κύκλο εργασιών και / ή συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει 2 εκατομμύρια Ευρώ. βλ. επίσης σχετικά Siems M., Herzogand L., Rosenhäger E., 2009, The European Private Company (SPE): An Attractive New Legal Form of Doing Business? Working Paper 27 February 2009 Final version published in (2009) Butterworths Journal of International Banking and Financial Law 247-250

¹⁰ Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου περί του Καταστατικού της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας, έγγραφο της Επιτροπής, COM (2008) 396, Νούσια Κ., ο.π. σελ.528

διατάξεων, πρέπει υποχρεωτικά να υιοθετούνται από τους ιδρυτές εταίρους και να εξειδικεύονται στο καταστατικό της¹¹.

Σύγκριση της SPE με τις άλλες ευρωπαϊκές εταιρικές μορφές

Η SPE θα αποτελέσει την τέταρτη υπερεθνική εταιρική μορφή μετά τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Οικονομικού Σκοπού (EWIN)¹², την Ευρωπαϊκή Εταιρία (SE)¹³ και Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία (SCE)¹⁴. Σε σχέση με αυτές τις τρεις ήδη υιοθετηθείσες εταιρικές μορφές εκτιμάται ότι η SPE θα έχει μεγαλύτερη απήχηση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, διότι θα αποτελέσει την κατάλληλη εταιρική μορφή για την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην ευρωπαϊκή αγορά, μέσω της δυνατότητας δημιουργίας δικτύου θυγατρικών εταιριών. Στην ανάγκη θεσμοθέτησης της SPE συνηγορεί το γεγονός ότι ο μεν Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού και η Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία δημιουργήθηκαν για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένους μόνο σκοπούς και ως εκ τούτου δεν είναι χρήσιμες για τους σκοπούς της αναδιάρθρωσης σε όμιλο εταιρειών ή στα πλαίσια μιας μικρομεσαίας επιχείρησης. Η Ευρωπαϊκή Εταιρία (SE) είναι η πρώτη υπερεθνική μορφή ανώνυμη εταιρείας, η οποία έφερε την μεγάλη επανάσταση να επιτραπεί για πρώτη φορά νομοθετικά η διασυνοριακή συγχώνευση και η μεταφορά της έδρας της εταιρίας από ένα κράτος μέλος στο άλλο, χωρίς εκκαθάριση. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένοι κανόνες στο καταστατικό της SE που μειώνουν την ελκυστικότητά της¹⁵. Η SE είναι

¹¹Παπαδημόπουλος Ι,. Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία «Societas Privata Europaea»- Μία προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΙΔ Θ/2009 σελ. 89

¹²Κανονισμός 2317/1985, ΕΕ L 199 της 31.7.1985 -Council Regulation (EEC)No 2137/85 of 25 July 1985 on the European Economic Interest Grouping (EEIG),ΟJL199/1 of 31.07.1985

¹³Κανονισμός 2157/2001 ΕΕ L 294 της 10.11.2001- Council regulation (EC) 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European Company (SE),ΟJL 294/1 of 10.11.2001 . Στη χώρα μας εκδόθηκε ο ν.3412/2005, όπως επίσης και το πδ 91/2006 με τα οποία νομοθετήματα εντάσσεται ο νέος θεσμός στο ελληνικό δίκαιο. Ο νόμος εκδόθηκε γιατί θεωρήθηκε αναγκαία η εισαγωγή συμπληρωματικών ρυθμίσεων αναφορικά με τη λειτουργία της Ελληνικής Ευρωπαϊκής Εταιρίας, ενώ το πδ ενσωμάτωσε τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/86/ΕΚ που αφορά το ρόλο των εργαζομένων κατά τη σύσταση μιας ευρωπαϊκής εταιρίας.

¹⁴Κανονισμός 1435/2003 ΕΕ L 207 της 18.8.2003- Council Regulation (EC)No 1435/2003 of 22 July 2003 on the Statute for a European Cooperative Society (SCE) ΟJL 207/1 of 18.08.2003

¹⁵ Τέτοιοι είναι:(1)το εφαρμοστέο δίκαιο: αφήνονται πολύ μεγάλα περιθώρια για την εφαρμογή των εθνικών νομοθεσιών από τον Κανονισμό της SE, σε αντίθεση με την SPE, η οποία φαίνεται να διέπεται από ένα σχεδόν ολοκληρωμένο και αυτόνομο κοινοτικό πλαίσιο.

(2)η απαίτηση η πραγματική έδρα και η καταστατική έδρα της SE είναι να στο ίδιο κράτος-μέλος (άρθρο 7 του Κανονισμού της SE). Αντίθετα, για την SPE, δίνεται η δυνατότητα, με σχετική καταστατική ρύθμιση, να ορίζεται διαφορετικός τόπος καταστατικής έδρας και διαφορετικός τόπος πραγματικής διοίκησης της εταιρίας (άρθρο 7 της Πρότασης).

(3)το ελάχιστο κεφάλαιο που απαιτείται για την ίδρυση της SE έχει οριστεί σε € 120.000 (άρθρο 4 καταστατικού της). Αντίθετα, το κεφάλαιο της SPE ορίζεται στο 1 Ευρώ (άρθρο 19 της Πρότασης)

(4)μία SE δεν μπορεί να συσταθεί εκ του μηδενός, αλλά μόνο από ήδη υφιστάμενες εταιρίες και νομικά πρόσωπα (άρθρο 2 του Κανονισμού της SE), ενώ η SPE μπορεί να συσταθεί εκ του μηδενός.

(5)οι εταιρείες που αποτελούν μία SE πρέπει να είναι σε διαφορετικά κράτη μέλη (άρθρ.2), ενώ αναφορικά με την SPE δεν προβλέπεται στην Πρόταση Κανονισμού η προϋπόθεση ευρωπαϊκού διασυνοριακού δεσμού κατά τη σύσταση και λειτουργία της.

ανοιχτή μόνο σε ομάδες εταιρειών και όχι σε μεμονωμένες οντότητες. Απευθύνεται σε μία ιδιαίτερα ευρεία διανεμημένη εταιρική συμμετοχή¹⁶, είναι πάρα πολύ άκαμπτη ως εταιρική μορφή, ακριβότερη για τις μικρότερες επιχειρήσεις. Μέχρι το 2010 υπήρχαν μόλις 613 SE¹⁷ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκ των οποίων οι περισσότερες είναι καταχωρημένες στη Γερμανία και στη Δημοκρατία της Τσεχίας¹⁸. Η SE απέτυχε στο σκοπό της και είναι εξ ολοκλήρου ακατάλληλη για τη διασυνοριακή οργάνωση και λειτουργία των ΜΜΕ¹⁹. Ακριβώς αυτές τις προβληματικές προσπάθησαν οι συντάκτες της Πρότασης για το καταστατικό της SPE να ξεπεράσουν κατά την ίδρυση και λειτουργία του νέου ευρωπαϊκού εταιρικού τύπου, ώστε να καταστήσουν αυτόν πιο ευέλικτο, ελκυστικό και προσαρμοσμένο στις ανάγκες των εταιριών και κυρίως των ΜΜΕ για κινητικότητα και εξωστρέφεια. Η έναρξη ισχύος της SPE, παρά την πρόβλεψη στην Αρχική Πρόταση της Επιτροπής για ισχύ της στα 27 κράτη μέλη από την 1/7/2010, φάνηκε ότι θα ερχόταν το έτος 2011, παρόλα αυτά η θεσμοθέτησή της ακόμα αναμένεται²⁰.

---

(6)οι κανόνες σχετικά με τη συμμετοχή των εργαζομένων είναι αρκετά αυστηροί και πρέπει να τηρούνται πριν από την ενσωμάτωση της SE.

¹⁶Η SE προορίζεται για όσες επιχειρήσεις έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο (πρακτικά αρκετά παρόμοια με την Ελληνική εταιρική μορφή ΑΕ, Ανώνυμη Εταιρεία).

¹⁷Σύμφωνα με έρευνα από 16 Αυγούστου 2010 του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου (European Trade Union Institute ETUI) <http://ecdb.worker.participation.eu/>

¹⁸Για τις SE δεν υπάρχει πανευρωπαϊκός κατάλογος εγγραφών των Ευρωπαϊκών Εταιρειών, καθώς κάθε SE εγγράφεται στους καταλόγους του κράτους όπου έχει τα κεντρικά της γραφεία (άρα και την καταστατική της έδρα), αλλά κάθε εγγραφή δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράδειγμα μιας εταιρείας που έλαβε την μορφή SE είναι η χημική βιομηχανία BASF SE. Επίσης βλ. σχετικά Pandova M., The European Private Company Statute: SMEs vs. Big companies, δημοσιευμένη σε <http://textos.pucp.edu.pe/texto/Revista-International-Approach---Ano1-Nro1-Lima-2011> σελ. 77 επ., όπου αναφέρεται ότι πολλοί είναι οι λόγοι για τα αποτελέσματα αυτά της SE. Πρώτον, η SE δημιουργήθηκε σε μια εποχή όταν η ΕΕ αποτελείτο μόνο από 15 κράτη μέλη το 2001-ως εκ τούτου ήταν προσαρμοσμένη στις ανάγκες και στο τότε επίπεδο της νομοθεσίας των χωρών αυτών. Τα 12 νέα κράτη μέλη που προστέθηκαν από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη είναι γενικά φτωχότερα και οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις των € 120000 για την ίδρυση μιας SE είναι ένα αρκετά επαχθές όριο, αποκλείοντας έτσι κάθε ελκυστικότητα της SE. Η εξαίρεση θα πρέπει να αναφέρουμε ότι είναι η Τσεχική Δημοκρατία, όπου οι SE φαίνεται να πολλαπλασιάζονται.

¹⁹Νούσια Κ., ο.π. σελ 530.

²⁰Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέθεσαν τροποποιήσεις στην αρχική Πρόταση της Επιτροπής. Οι αντιρρήσεις τους αναφέρονται κυρίως στο κεφάλαιο, στην έλλειψη του διασυνοριακού στοιχείου, στην ύπαρξη ενός κοινού ευρωπαϊκού μητρώου βλ. σχετικές τροποποιήσεις σε European Parliament legislative resolution of 10 March 2009 on the proposal for a Council regulation on the Statute for a European private company (COM(2008)0396-C6 0283/2008-2008/0130(CNS)) και Revised Presidency compromise proposal for a COUNCIL REGULATION on a European private company, Annex to Addendum 116115/09, Brussels 27 November 2009. Βέβαια υποστηρίζεται ότι τυχόν τροποποιήσεις της αρχικής Πρότασης της Επιτροπής θα ήταν αντίθετες με το πνεύμα και τον σκοπό ύπαρξης της ίδιας της SPE και σε περίπτωση τροποποίησης των αρχικών ρυθμίσεων, πάνω από το 90% των επιχειρήσεων θα αποκλείονταν από τη χρήση αυτής της εταιρικής μορφής, έτσι σε Pandova M., The European Private Company Statute: SMEs vs. Big companies, δημοσιευμένη σε <http://textos.pucp.edu.pe/texto/Revista-International-Approach---Ano1-Nro1-Lima-2011> σελ. 77 επ. Βλ. επίσης

Ειδικότερα Ζητήματα:**Έδρα της SPE**

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της πρότασης Κανονισμού περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας²¹, η έδρα της SPE ορίζεται στο καταστατικό. Η καταστατική της έδρα καθώς και η έδρα της κεντρικής της διοίκησης ή της κύριας εγκατάστασής της πρέπει να βρίσκονται εντός της Κοινότητας. Σε αντίθεση όμως με τους Κανονισμούς των τριών προϋπαρχόντων κοινοτικών εταιρικών τύπων και συγκεκριμένα, τον Κανονισμό 2137/85, σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ομίλου Οικονομικού Σκοπού (ΕΟΟΣ), τον Κανονισμό 2157/2001, περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρίας²² και τον Κανονισμό 1435/2003, περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρίας²³, οι οποίοι έχουν εκδοθεί βάσει του άρθρου 308 ΕΚ και προβλέπουν ότι η καταστατική έδρα και η κεντρική διοίκηση πρέπει να βρίσκονται στον ίδιο τόπο - εντός του ίδιου κράτους μέλους-, ο κοινοτικός νομοθέτης παρέχει τη δυνατότητα στους εταίρους της SPE είτε κατά τη σύνταξη του καταστατικού, είτε αργότερα με τροποποίησή του να προβλέπουν με σχετική καταστατική ρύθμιση διαφορετικό τόπο καταστατικής έδρας και διαφορετικό τόπο πραγματικής διοίκησης της εταιρίας. Έτσι, η καταστατική έδρα μιας SPE μπορεί να μην βρίσκεται στο ίδιο κράτος μέλος με την κεντρική διοίκησή της ή με την κύρια εγκατάστασή της. Η δυνατότητα της μη συνύπαρξης της καταστατικής και της πραγματικής έδρας της SPE επιτρέπει στους εταίρους να επιλέγουν την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους που θα συμπληρώνει την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Έτσι για παράδειγμα οι ιδρυτές μιας SPE μπορούν να επιλέξουν ως καταστατική έδρα της εταιρίας τους την Αγγλία και ως τόπο άσκησης της κεντρικής διοίκησής τους την Ελλάδα και ως εκ τούτου τουλάχιστον οι εσωτερικές εταιρικές σχέσεις θα συμπληρώνονται με βάση το αγγλικό δίκαιο²⁴.

Διασυνοριακή Μεταφορά της έδρας της SPE

Σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ.1 της πρότασης Κανονισμού περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας, η μεταφορά της έδρας της SPE γίνεται χωρίς λύση της εταιρίας ή δημιουργία νέου νομικού προσώπου. Συγκεκριμένα, η μεταφορά της καταστατικής έδρας μιας SPE δεν πρέπει να επιφέρει την εκκαθάριση της SPE ή οποιαδήποτε άλλη διακοπή ή απώλεια της νομικής προσωπικότητας της SPE ή να επηρεάζει οποιοδήποτε

<http://el.wikipedia.org/w/index.php>, όπου αναφέρεται ότι η έναρξη ισχύος της SPE καθυστερείται και από τους Γερμανούς (CDU), ώστε να επιτρέψουν πρώτα στις δικές τους εθνικές εναλλακτικές (τις mini-GmbH) να μεγαλώσουν.

²¹Article 7 of the Proposal.

²²Για την Ευρωπαϊκή Εταιρία, βλ. σχετικά Περάκη Ε, Η «Ελληνική» Ευρωπαϊκή Εταιρία (Societas Europaea), Νομική Βιβιοθήκη, 2006, Αργυρού Γ., Προβληματισμοί σχετικά με την μεταφορά της έδρας της Ευρωπαϊκής Εταιρίας, ΔΦΝ 2006, 1357επ.

²³Τζίβα Ε., Η έδρα του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού, ΔΕΕ, 2/2011, σελ. 144 επ, όπου αναφέρει ότι η επιβαλλόμενη από τον Κανονισμό ταύτιση της καταστατικής με την πραγματική του έδρα σκοπό έχει την προστασία συμφερόντων προσώπων που τυχόν θίγονται από την κινητικότητα του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού.

²⁴ Παπαδημόπουλος Ι, Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία «Societas Privata Europaea»- Μία προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΙΔ Θ/2009, σελ. 91

δικαίωμα ή υποχρέωση που απορρέει από συμβάσεις που έχουν συναφθεί από την SPE, πριν από την μεταφορά²⁵. Η πρόβλεψη αυτή έχει ως πρότυπο τον Κανονισμό 2137/85, σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ομίλου Οικονομικού Σκοπού (ΕΟΟΣ), τον Κανονισμό 2157/2001, περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Εταιρίας, και τον Κανονισμός 1435/2003, περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρίας, οι οποίοι όντως προβλέπουν μηχανισμό, ο οποίος παρέχει στις νέες νομικές οντότητες τη δυνατότητα να μεταφέρουν την καταστατική τους έδρα -συνεπώς και την πραγματική τους έδρα, δεδομένου ότι οι δύο αυτές έδρες πρέπει να βρίσκονται εντός του ίδιου κράτους μέλους- σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς τούτο να συνεπάγεται τη λύση του αρχικού νομικού προσώπου ούτε τη δημιουργία νέου νομικού προσώπου. Η Ευρωπαϊκή Εταιρία (SE), η πρώτη υπερεθνική μορφή ανώνυμη εταιρείας, επιτρέπει για πρώτη φορά τη διασυνοριακή συγχώνευση²⁶ και τη μεταφορά της έδρας της εταιρίας από ένα κράτος μέλος στο άλλο, χωρίς εκκαθάριση. Ωστόσο η μεταφορά αυτή συνεπάγεται κατ' ανάγκη μεταβολή όσον αφορά το εφαρμοστέο στη νομική οντότητα που προβαίνει στη μεταφορά εθνικό δίκαιο²⁷. Όσον αφορά τις τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις, που πρέπει να τηρηθούν σε περίπτωση διασυνοριακής μεταφοράς της έδρας μιας εταιρίας, πρέπει να έχουν και στην SPE εφαρμογή αντίστοιχες προϋποθέσεις, όπως αυτές που ορίζουν οι Κανονισμοί των άλλων ευρωπαϊκών τύπων, σε περίπτωση διασυνοριακής μεταφοράς της έδρας τους. Σύμφωνα με το άρθρο 36 της πρότασης Κανονισμού για την SPE, απαιτούνται και εδώ σχέδιο μεταφοράς του οργάνου διεύθυνσης ή διοίκησης, απόφαση της συνέλευσης των εταίρων, πιστοποίηση της αρμόδιας αρχής του κράτους προέλευσης ότι τηρήθηκαν οι διατυπώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 36 της πρότασης Κανονισμού, και τέλος καταχώρηση στο μητρώο της νέας έδρας, μετά από έλεγχο των προϋποθέσεων καταχώρησης από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής, για δε τους εταίρους της μειοψηφίας που αντιτίθενται στην μεταφορά της έδρας και για τους εταιρικούς δανειστές εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης (άρθρο 36 παρ. πρότασης Καν.παρ.6)²⁸. Ειδικότερα ζητήματα αναφορικά με προϋποθέσεις τυπικές ή ουσιαστικές που πρέπει να τηρηθούν σε περίπτωση διασυνοριακής μεταφοράς της έδρας μιας εταιρίας (προστασία εργαζομένων, πιστωτών, μειοψηφίας) εκφεύγουν του αντικειμένου της παρούσας μελέτης²⁹.

Εφαρμοστέο δίκαιο

Η μεταφορά της έδρας των εταιριών, η οποία σχετίζεται με την ελευθερία εγκατάστασης³⁰, αλλά και η ύπαρξη της καταστατικής και της πραγματικής

²⁵Article 35 paragraph.1 of the Proposal.

²⁶Η δέκατη οδηγία 2005/56/ΕΚ για τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις νομικών εταιρειών περιορισμένης ευθύνης εκδόθηκε αργότερα στις 25.11.2005. Τροποποιηθείσα η εν λόγω Οδηγία από την οδηγία 2009/109/ΕΚ μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον Ν. 3777/2009 (ΦΕΚ Α 127/28-7-2009).

²⁷Ετσι, Cartesio, C-210/2006, Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008.

²⁸Παπαδημόπουλος Ι. Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία «Societas Privata Europaea»- Μία προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΙΔ Θ/2009, σελ. 96

²⁹Ειδικότερες αναφορές στα ζητήματα αυτά βλ. σχετικά Παπαδημόπουλος Ι. ο.π.

³⁰Άρθρο 43 σε συνδυασμό με το άρθρο 48 ΣυνθΕΚ και ήδη άρθρα 52 και 58 της ΣυνθΕΚ [Ν. 3671/08(ΦΕΚ Α 129/3.7.2008) Κύρωση της Συνθήκης της Λισσαβώνας που

έδρας μιας εταιρίας σε διαφορετικά κράτη μέλη, αποτελούν ένα ακανθώδες ζήτημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση λόγω του γεγονότος ότι τα κράτη μέλη ακολουθούν διαφορετικά συστήματα εταιρικού δικαίου³¹. Ορισμένα κράτη μέλη χρησιμοποιούν τη θεωρία της ίδρυσης (ενσωμάτωσης) για τη ρύθμιση της λειτουργίας της εταιρίας καθώς και της αναγνώρισής της³². Η θεωρία της ίδρυσης θεωρεί το δίκαιο του τόπου, με το οποίο ιδρύθηκε μια εταιρία και στον οποίο διατηρεί την καταστατική της έδρα³³, ως το καταλληλότερο για τη ρύθμιση των θεμάτων που αφορούν την ίδρυση και την εσωτερική της λειτουργία. Επίσης, το δίκαιο του τόπου ίδρυσης χρησιμοποιείται για την αναγνώριση των εταιριών με στοιχεία αλλοδαπότητας. Μεταφορά της πραγματικής έδρας μιας εταιρίας δεν συνεπάγεται λύση της εταιρίας, αρκεί να διατηρείται η καταστατική της έδρα στο κράτος προέλευσης. Άλλα κράτη χρησιμοποιούν τη θεωρία της πραγματικής έδρας για να προσδιορίσουν το δίκαιο που εφαρμόζεται για την ίδρυση και λειτουργία των εταιριών καθώς και για την αναγνώρισή τους. Η θεωρία της πραγματικής έδρας δέχεται ότι η σύσταση μιας εταιρίας είναι έγκυρη όταν πέραν της καταστατικής έδρας βρίσκεται εντός των ορίων του κράτους και η πραγματική έδρα. Μεταφορά της πραγματικής έδρας σε άλλο κράτος έχει ως συνέπεια τη λύση της εταιρίας³⁴.

Οι υποστηρικθείσες απόψεις υπέρ της μιας ή της άλλης θεωρίας, όπως και των σχετικών παραλλαγών, οφείλονται κυρίως στο ότι δεν υπάρχει μία σαφής και ολοκληρωμένη νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος της έδρας σε

τροποποιεί τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ορισμένες συναφείς πράξεις].

³¹Αργυρός Γ., ο.π. σελ. 1358.

³²Αναλυτικά για τις δύο θεωρίες της ίδρυσης και της πραγματικής έδρας βλ. Παπαδημόπουλος Ι., Το τέλος της θεωρίας της έδρας και η επικράτηση της θεωρίας της ίδρυσης στο κοινοτικό δίκαιο: υπό το φως της από 5.11.2002 απόφασης του ΔΕΚ, ΔΕΕ 2003,394 επ.

³³βλ. Παμπούκη Κ., Η αμοιβαία αναγνώριση των κοινοτικών εταιριών στη νομολογία του ΔΕΚ, ΕπισκεΔ 2003, σελ.283 επ.

³⁴ Άλλη θεωρία που έχει διατυπωθεί είναι η θεωρία της «κοινοτικής σύστασης» βλ. σχετικά Τζίβα Ε. ο.π. σελ 149., η οποία αναφέρει ότι «υποστηρίζεται ότι η θεωρία αυτή κάνει ένα βήμα πιο μπροστά από τη θεωρία της σύστασης, με την έννοια ότι, μια εταιρία που έχει ιδρυθεί, με βάση την νομοθεσία ενός κράτους μέλους ή ευρύτερα του ΕΟΧ θεωρείται ότι έχει ιδρυθεί στην έννομη τάξη της κοινότητας», βλ. όμως επίσης Τζίβα σελ. 149 υποσημείωση 37 όπου αναφέρει ότι η θεωρία αυτή απομιμείται την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, δίδεται δε περισσότερο έμφαση στις διακοινοτικές συναλλαγές παρά στην ίδια την εταιρία ως θεσμό. Επίσης έχει διατυπωθεί και η θεωρία της «επικάλυψης ή υπέρβασης» βλ. σχετικά σε Παμπούκη Χ. Νομικά πρόσωπα και ιδίως εταιρίες και συγκρούσεις νόμων (β' έκδοση, 2004) σελ. 55 υποσ. 40. Η θεωρία αυτή πρεσβεύει ότι η αναγνώριση ενός νομικού προσώπου διέπεται αποκλειστικά από το δίκαιο της χώρας σύστασης, όμως επιβάλλεται για λόγους προστασίας συμφερόντων προσώπων, που συνδέονται με την εταιρία, η εφαρμογή αναγκαστικού δικαίου διατάξεων της πραγματικής έδρας, εφαρμογή η οποία είναι σωρευτική και πραγματοποιείται μόνο εφόσον ζητηθεί από τα προστατευόμενα πρόσωπα. Βλ. επίσης για τη θεωρία της «επικάλυψης ή υπέρβασης» σε Παπαδημόπουλο Ι. Το τέλος της θεωρίας της έδρας και η επικράτηση της θεωρίας της ίδρυσης στο κοινοτικό δίκαιο: υπό το φως της από 5.11.2002 απόφασης του ΔΕΚ, ΔΕΕ 2003, 399 και σε Τζάκα Δ.-Π., Ρόκα Α., Κινητικότητα εταιριών και ειδικότερα διασυνοριακοί μετασχηματισμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΧρΙΔ, 2007, σελ. 690, όπου κάνουν λόγο για την θεωρία αυτή ως νομική κατασκευή του ΔΕΚ, η οποία συνάδει με το αίτημα για ασφάλεια δικαίου σε κοινοτικό επίπεδο (Rechtssicherheit).

επίπεδο κοινοτικό. Η Επιτροπή έχει καταρτίσει πρόταση για την Δέκατη Τέταρτη (14^η) Οδηγία του εταιρικού δικαίου, η οποία σχετίζεται με την μεταφορά της έδρας μιας εταιρίας από ένα κράτος μέλος σε άλλο κράτος μέλος με μία αλλαγή του εφαρμοστέου δικαίου, χωρίς να λύεται η εταιρία³⁵. Η πρόταση οδηγίας προσπαθεί να συγκεράσει τα συστήματα των εταιρικών δικαίων των κρατών μελών, ώστε να απελευθερώσει την κινητικότητα των εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μολονότι η προοπτική υιοθέτησης της 14^{ης} Οδηγίας συνάντησε ευρύτατη υποστήριξη, τον Οκτώβριο του 2007 η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι οι εργασίες για την υιοθέτηση της 14^{ης} Οδηγίας εγκαταλείπονται και έτσι η 14^η Οδηγία δεν βρήκε τον δρόμο της έκδοσης³⁶. Η Επιτροπή δικαιολογώντας την επιλογή της να σταματήσει τις σχετικές εργασίες επικαλέστηκε την αναμενόμενη τότε απόφαση *Cartesio*³⁷.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει προσπαθήσει μέσω των υποθέσεων *Daily Mail*³⁸, *Centros*³⁹, *Überseering*⁴⁰, *Inspire Act*⁴¹, *SEVIC*⁴² και *Cartesio*⁴³, να διαμορφώσει το πλαίσιο εφαρμογής της ελεύθερης εγκατάστασης σχετικά με τις εταιρίες. Η μέχρι την απόφαση *Cartesio* νομολογία του Δικαστηρίου, κάνοντας διάκριση μεταξύ «εισόδου» και «εξόδου», αποδέχεται ότι μία εταιρία μπορεί να επικαλεστεί την ελευθερία εγκατάστασης μόνο έναντι του κράτους μέλους υποδοχής, επιτρέπεται δε στο κράτος μέλος υποδοχής να επιβάλλει περιορισμούς μόνο για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος⁴⁴, όπως για παράδειγμα

³⁵“Public Consultation Related to the Outline of the Planned Proposal for 14th Company Law Directive on the cross-border Transfer of the Registered Office of Limited Companies”, europa.eu/internalmarket/company/seat_transfer/2004consult_en.htm

³⁶ Τζίβα Ε, ο.π. σελ 145, Παπαδημόπουλος Ι., Το τέλος της θεωρίας της έδρας και η επικράτηση της θεωρίας της ίδρυσης στο κοινοτικό δίκαιο: υπό το φως της από 5.11.2002 απόφασης του ΔΕΚ, ΔΕΕ 2003, 404

³⁷ βλ. σχετικά σε Αργυρό Γ, Η ελευθερία εγκατάστασης των εταιριών μετά την απόφαση *Cartesio*, ΔΕΕ, 2009, 1049.

³⁸C-81/87, *The Queen v. H.M. Treasury and Commissioners of Island Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust Plc*, Συλλογή 1988, σελ. 5483

³⁹C-212/1997, *Centros Ltd v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*, Συλλογή 1999, I-1459 και ΔΕΕ 1999 σελ. 610, σχ. Τζουγανάτου και Κυριακάκη

⁴⁰C-208/00, *Überseering BV and Nordic Construction Company Baumanagement GmbH*, Συλλογή 2002, I-9919 και ΔΕΕ 2003, σελ. 61, σχ. Περάκη

⁴¹ C-167/01, *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam and Inspire Art Ltd*, Συλλογή 2003, I-10155 και ΕπισκεΔ 2003 σελ. 1029, σχ. Παμπούκη.

⁴²C-411/03, *Judgement of the Court of 13 December 2005, SEVIC Systems AG*

⁴³C-210/06, *Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt*, ΔΕΕ, 2009, σελ. 60, σχ.Περάκη και ΔΕΕ 2009, 954, σχ. Πανόπουλου

⁴⁴ Βλ. σχετικά και Παμπούκη Χ, Το εφαρμοστέο δίκαιο στην κάμψη της νομικής προσωπικότητας, στα Πρακτικά του 17^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Εμπορικού δικαίου, σελ. 107, όπου υποστηρίζει ότι το ΔΕΚ με τις γνωστές του αποφάσεις *Centros*, *Überseering*, *Inspire Art* και *Sevic*, δεν καταδίκασε ευθέως την πραγματική έδρα ως σύνδεσμο, αλλά έθεσε τέσσερις προϋποθέσεις (γενικότερης αξίας) για να γίνει δεκτός ένας εθνικός περιορισμός στην ελευθερία εγκατάστασης: α)να εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις, β)να δικαιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, γ)να προσιδιάζει στο σκοπό και δ)να είναι μέτρο ανάλογο της επίτευξης του σκοπού (να είναι *stricto sensu* ανάλογο). Βλ. επίσης, Τζάκα Δ.-Π., Ρόκα Α.,

την προστασία των πιστωτών, των εργαζομένων, των δικαιωμάτων της μειοψηφίας ή των φορολογικών αρχών. Από την άλλη, ένα κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει περιορισμούς στην μεταφορά της πραγματικής έδρας μιας εταιρίας που έχει συσταθεί σύμφωνα με την νομοθεσία του, ώστε να μπορεί η εν λόγω εταιρία να διατηρεί τη νομική προσωπικότητα που διαθέτει με βάση το δίκαιο του κράτους αυτού. Η απόφαση *Cartesio* του 2008 ήρθε να επιβεβαιώσει μετά από είκοσι χρόνια την ισχύ της νομολογίας *Daily Mail* του 1988. Σύμφωνα με την τελευταία (του 2008) νομολογία, η προβλεπόμενη στα άρθρα 43 και 48 (ήδη άρθρο 52) Συνθήκη ελευθερία εγκατάστασης δεν αποκλείει τη δυνατότητα ενός κράτους μέλους να εμποδίσει εταιρία που διέπεται από το εθνικό του δίκαιο να μεταφέρει την έδρα της σε άλλο κράτος μέλος διατηρώντας της ιδιότητά της αυτή⁴⁵.

Η νομοθετική παρέμβαση από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να θεωρηθεί προτιμότερη από τον ανταγωνισμό των εταιρικών δικαίων⁴⁶. Για την ανάγκη υιοθέτησης της 14^{ης} Εταιρικής Οδηγίας για τη διασυνοριακή μεταφορά της έδρας αναφερθήκαμε ανωτέρω. Όσον αφορά δε τη θεσμοθέτηση της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας (SPE) με την έκδοση του σχετικού Κανονισμού, άμεσης εφαρμογής στα κράτη μέλη, η δυνατότητα διατήρησης έδρας και κύριας εγκατάστασης σε διαφορετικά κράτη μέλη θεωρείται ότι εξασφαλίζει πλήρως στο νέο εταιρικό μόρφωμα τα οφέλη της εσωτερικής αγοράς⁴⁷.

Με την έκδοση του Κανονισμού για τη θεσμοθέτηση της SPE και την ίδρυση των πρώτων "Societas Privata Europaea", με μια πρώτη ματιά, ζητήματα συγκρούσεων εφαρμοστέου δικαίου κράτους μέλους καταρχήν δεν φαίνεται να προκύπτουν. Η SPE θα είναι μια υπερεθνική εταιρική μορφή, η οποία, λόγω έλλειψης ενιαίου μητρώου, θα καταχωρείται στο μητρώο του κράτους μέλους της καταστατικής της έδρας. Κατά κύριο λόγο, θα διέπεται από ένα σχεδόν ολοκληρωμένο και αυτόνομο κοινοτικό πλαίσιο, ενώ για τη ρύθμιση των εσωτερικών εταιρικών σχέσεων παρέχεται σε μεγάλη έκταση η δυνατότητα ελεύθερης καταστατικής διαμόρφωσης, λαμβανομένου όμως υπόψη

Κινητικότητα εταιριών και ειδικότερα διασυνοριακοί μετασχηματισμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΧρΙΔ, 2007, σελ. 686, όπου αναφέρουν συγκεκριμένα: «Νομολογικά έχουν διαπλαστεί ορισμένοι λόγοι, οι λεγόμενοι λόγοι επιτακτικού γενικού συμφέροντος, οι οποίοι-τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας-μπορούν να δικαιολογήσουν "αδιακρίτως εφαρμοζόμενες εθνικές ρυθμίσεις", δηλ. ρυθμίσεις που δεν αποσκοπούν στην εισαγωγή διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, έχουν όμως ως αποτέλεσμα να περιορίσουν την ελευθερία εγκατάστασης για τα κοινοτικά αλλοδαπά και μόνο υποκείμενα δικαίου. Η ίδια η νομολογία συνοψίζει τον κανόνα αυτόν στον «έλεγχο των τεσσάρων προϋποθέσεων» (Vier Konditionen Test) για να κρίνει τη συμβατότητα εθνικών ρυθμίσεων ή μέτρων προς το κοινοτικό δίκαιο...»

⁴⁵ βλ. σχετικά σε Αργυρό Γ, Η ελευθερία εγκατάστασης των εταιριών μετά την απόφαση *Cartesio*, ΔΕΕ, 2009, 1044. Επίσης, βλ. για την υπόθεση *Cartesio* σε ΔΕΕ 2009 σελ. 954 σχόλ. Πανόπουλου Γ., ο οποίος αναφέρει για τη συγκεκριμένη υπόθεση ότι «ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας δεν εμποδίζεται από το Κοινοτικό δίκαιο να θέτει φραγμούς στην αποδήμηση εταιριών από την επικράτεια του, η οποία πραγματοποιείται με την μεταφορά της πραγματικής τους έδρας».

⁴⁶ Αργυρό Γ, ο.π.σελ. 1049. Για την αναγκαιότητα υιοθέτησης της 14^{ης} Εταιρικής Οδηγίας μετά την απόφαση *Cartesio* βλ. σχετικά Περάκη Ε, ΔΕΕ, 2009, σελ. 65

⁴⁷ βλ. όμως αντίθετα σε Πανόπουλο Π., οπ. σελ. 956 «η κοινοτική ρύθμιση της αποδημίας των εταιριών απαιτεί τροποποίηση της Συνθήκης...Η υιοθέτηση μιας Οδηγίας δεν είναι δυνατόν να έχει το ίδιο αποτέλεσμα, αφού, ακριβώς επειδή το ζήτημα δεν καλύπτεται από τη Συνθήκη, η Οδηγία θα έχει υιοθετηθεί αναρμοδίως, θα είναι δηλαδή άκυρη ως αντίθετη στο άρθρο 5 της Συνθήκης».

ότι ορισμένα ζητήματα που περιέχονται σήμερα στο πρώτο τμήμα του Παραρτήματος του σχεδίου Κανονισμού υπό την μορφή κατευθυντηρίων διατάξεων, πρέπει υποχρεωτικά να υιοθετούνται από τους ιδρυτές εταίρους και να εξειδικεύονται στο καταστατικό της⁴⁸, ενώ οι περιπτώσεις παραπομπής στη εθνική νομοθεσία θα είναι συγκεκριμένες⁴⁹. Έτσι, σε περίπτωση που η καταστατική έδρα μιας SPE βρίσκεται στο άλλο κράτος μέλος από αυτό στο οποίο βρίσκεται η κεντρική διοίκησή της ή η κύρια εγκατάστασή της⁵⁰, τότε μπορεί να προκύψουν ζητήματα εφαρμοστέου δικαίου, όπως αναπτύχθηκαν ανωτέρω. Πάντως, για να πετύχει η SPE κατά μεγάλο βαθμό τον σκοπό της, για τον οποίο στην σκέψη 4 του προοιμίου της Πρότασης Κανονισμού αναφέρεται ότι η δυνατότητα διατήρησης έδρας και κύριας εγκατάστασης σε διαφορετικά κράτη μέλη θεωρείται ότι εξασφαλίζει πλήρως στο νέο αυτό εταιρικό μόρφωμα τα οφέλη της αγοράς, θα πρέπει στο οριστικό κείμενο του Κανονισμού να υπάρχουν όλα τα εχέγγυα ομοιόμορφης και επαρκούς προστασίας των θιγόμενων προσώπων, ώστε να μην έχει έρεισμα ο περιορισμός του δικαιώματος εγκατάστασης ή κατά περίπτωση η εφαρμογή αναγκαστικού δικαίου διατάξεων του κράτους της πραγματικής έδρας⁵¹. Επίσης, η αποσύνδεση της σύστασης της SPE από την κοινοτική δικτύωση (διασυννοριακό στοιχείο) έχει ως συνέπεια ότι αυτή θα αποτελέσει μία ακόμα ανταγωνιστική εταιρική μορφή έναντι των εθνικών μορφών περιορισμένης ευθύνης των 27 κρατών μελών και ίσως και μόνο για το λόγο αυτό θα έπρεπε να προβλέπεται ότι τουλάχιστον ένας ιδρυτής να διαμένει σε διαφορετικό κράτος μέλος από αυτό της καταχώρησης της SPE⁵².

Εξελίξεις της ελληνικής νομοθεσίας

Η συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες και «οικογενειακής σύνθεσης». Το ελληνικό εταιρικό δίκαιο που προορίζεται για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχει παραμεληθεί εδώ και δεκαετίες, σε αντίθεση με τις ευρωπαϊκές νομοθεσίες άλλων κρατών μελών⁵³. Η ύπαρξη ανταγωνιστικότερων μορφών εταιρικής δράσης σε άλλα κράτη μέλη δημιουργούν εκ των πραγμάτων ένα ανταγωνιστικό μειονέκτημα στη χώρα μας.

Με τους μέχρι σήμερα υπάρχοντες εταιρικούς τύπους στο ελληνικό εταιρικό δίκαιο, μεγαλύτερη ζήτηση στους κόλπους της Ελληνικής οικονομίας για την άσκηση μικρής και μεσαίας επιχειρηματικής δραστηριότητας έχει η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), συχνά δε

⁴⁸Παπαδημόπουλος Ι., Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία «Societas Privata Europaea»-Μία προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΙΔ Θ/2009 σελ. 89

⁴⁹ π.χ. άρθρο 4 και άρθρο 36παρ. 6 της πρότασης Κανονισμού.

⁵⁰Η κεντρική διοίκηση αποτελεί την πραγματική έδρα της εταιρίας, όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις και σχεδιάζεται η πολιτική της επιχείρησης. Παράλληλα, υφίσταται και η έννοια της κύριας εγκατάστασης, η οποία θεωρητικά δεν συμπίπτει με την πραγματική έδρα, καθώς συνιστά τον τόπο όπου υλοποιούνται οι αποφάσεις αυτές και συγκεντρώνονται όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση αυτή, βλ. σχετικά Μακρίδου Κ, Ο καθορισμός της διεθνούς δικαιοδοσίας επί υποθέσεων εταιριών και νομικών προσώπων, ΕπισκεΔ 2002,16.

⁵¹Έτσι, Τζίβα Ε., ο.π. σελ. 154.

⁵²Παπαδημόπουλος Ι., Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία «Societas Privata Europaea»-Μία προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΙΔ Θ/2009 σελ.90

⁵³Βλ. παραπάνω υποσημ. 1

με την μονοπρόσωπή της μορφή. Σε αντίθεση με το δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρίας, το οποίο τα τελευταία χρόνια έτυχε επανειλημμένων παρεμβάσεων με σκοπό την ενσωμάτωση κοινοτικών οδηγιών, με σημαντικότερη την θέσπιση του νόμου 3604/2007⁵⁴, η αναμόρφωση και επικαιροποίηση του δικαίου της ΕΠΕ, ως ενδιάμεσος εταιρικός τύπος μεταξύ της Α.Ε. και των προσωπικών εταιριών, έχει παραμεληθεί^{55, 56}. Μερικοί από τους λόγους για τους οποίους η μορφή της ΕΠΕ δεν ανταποκρίνεται πια στις σημερινές ανάγκες είναι κυρίως οι δυσκίνητες ρυθμίσεις του νόμου αναφορικά με τη διαδικασία σύστασης και λειτουργίας της ΕΠΕ, η ανάγκη πληθωρικής συμβολαιογραφικής παρέμβασης τόσο κατά την κατάρτιση του καταστατικού και την τροποποίηση αυτού όσο και κατά την μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων, η αποτρεπτική γραφειοκρατία, η τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας και το κόστος δημοσιεύσεων καθώς και η «διπλή» πλειοψηφία (προσώπων και κεφαλαίων) που απαιτείται για τη λήψη των εταιρικών αποφάσεων, η πρόβλεψη ενός σχετικά υψηλού ποσού ως ελάχιστου εισφερομένου κεφαλαίου και η πολυπλοκότητα των διατάξεων για την καταβολή και διατήρηση του κεφαλαίου αυτού και σίγουρα η ελλιπής χρήση των νέων τεχνολογιών στη Διοίκηση, αλλά και το κόστος που συνεπάγεται η τήρηση βιβλίων Γ΄ κατηγορίας. Όλα αυτά δικαιολογούν απόλυτα την μη ανταγωνιστικότητα της ελληνικής ΕΠΕ σε σύγκριση με τις νομοθεσίες άλλων κρατών μελών, καθώς παρατηρείται στην Ελλάδα μια υπερβολική επιβράδυνση και επιβάρυνση ίδρυσης μιας ΕΠΕ με αδικαιολογήτως υψηλά έξοδα⁵⁷. Καταδεικνύουν την ανάγκη εκσυγχρονισμού του ελληνικού δικαίου της ΕΠΕ με κεντρικό στόχο να καταστεί η ελληνική ΕΠΕ διεθνώς πιο ανταγωνιστική και πιο θελκτική, άλλως τη δημιουργία ενός νέου εταιρικού τύπου που να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Πολύ πρόσφατα, στις 10 Απριλίου 2012, ψηφίστηκε ο νόμος 4072/2012 «Βελτίωση Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος - Νέα Εταιρική Μορφή - Σήματα - Μεσίτες Ακινήτων - Ρύθμιση θεμάτων Ναυτιλίας, Λιμένων και Αλιείας και άλλες διατάξεις», βασικό κεφάλαιο (άρθρα 43-120) του οποίου είναι η εισαγωγή στην ελληνική έννομη τάξη του εταιρικού τύπου με την επωνυμία «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία» (IKE), ακολουθώντας ο Έλληνας νομοθέτης το πρότυπο της SPE⁵⁸. Προκρίθηκε ως πιο αποτελεσματική η εισαγωγή ενός νέου εταιρικού τύπου, ο οποίος είναι σε θέση να καλύπτει κάθε μορφής επιχείρηση, είτε είναι εντάσεως κεφαλαίου, είτε εντάσεως εργασίας, μπορεί να δημιουργηθεί με ταχύτητα και παρέχει δυνατότητα ευελιξίας όσον αφορά τόσο τις καταστατικές διαμορφώσεις όσο και την συμμετοχή των εταίρων σ' αυτόν. Βασικό είναι

⁵⁴Ν.3604/2007: Αναμόρφωση-Τροποποίηση ν. 2190/1920 περί ΑΕ και άλλες διατάξεις.

⁵⁵Βλ. σχετικά Ενημερωτικό σημείωμα για την εισαγωγή της νέας εταιρικής μορφής («Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία»)

⁵⁶ Ο σχετικός νόμος 3190/1955 για τις ΕΠΕ εξακολουθεί να ισχύει αναλλοίωτος με ελάχιστες εξαιρέσεις, όπως η εισαγωγή της Μονοπρόσωπης ΕΠΕ (βλ. σχετική οδηγία).

⁵⁷ Έτσι σε Παπαδημόπουλο Ιωάννη, Πρόταση για μια μεταρρύθμιση του δικαίου της ΕΠΕ, ΔΔΕ, 2008, σελ. 782 επ.

⁵⁸ Για την ονομασία της νέας εταιρικής μορφής κατάλληλος κρίθηκε ο τίτλος «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία» («IKE»). Ο όρος αυτός έχει το πλεονέκτημα ότι διαφοροποιείται επαρκώς από την «ΕΠΕ», αντιστοιχεί στο διεθνή όρο "private company" και παραπέμπει στη σχεδιαζόμενη από την ΕΕ «Societas Privata Europaea» (ευρωπαϊκή ιδιωτική εταιρία), ενώ ταυτόχρονα τονίζει το χαρακτηρισμό της νέας εταιρικής μορφής ως κεφαλαιουχικής (άρθρα 43 παρ 1 και 44 ν. 4072/2012).

ότι με τον νέο εταιρικό τύπο αποσυνδέεται η επιχειρηματικότητα από την έννοια του κεφαλαίου της επιχείρησης (χαμηλό έως και μηδενικό κεφάλαιο κατά τη σύσταση της εταιρίας), αξιολογώντας και άλλα χαρακτηριστικά (όπως π.χ. το πρόσωπο των εταίρων από πλευράς συνεισφοράς στην ανάπτυξη της επιχείρησης ή η συμμετοχή σ' αυτήν προσώπων των οποίων η προσωπική φερεγγυότητα αντισταθμίζει την έλλειψη περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας).

Γενικά χαρακτηριστικά της ΙΚΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ.2, η ΙΚΕ είναι κεφαλαιουχική, εντάσσεται δηλαδή στις εταιρίες που αφενός διαθέτουν κεφάλαιο και για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρία με την περιουσία της, με την επιφύλαξη του άρθρου 79 του νέου νόμου που αναφέρεται στους εταίρους με εγγυητικές εισφορές. Είναι επιπλέον εκ του νόμου εμπορική και έχει νομική προσωπικότητα. Το ελάχιστο κεφάλαιο της ΙΚΕ είναι ένα ευρώ (1€), χωρίς ωστόσο να αποκλείεται να οριστεί από τους ενδιαφερόμενους υψηλότερο μέγεθος κεφαλαίου είτε κατά τη σύσταση είτε μεταγενέστερα, με αύξηση κεφαλαίου. Το χαμηλό ύψος κεφαλαίου αποτελεί καινοτομία της νέας εταιρικής μορφής σε σχέση με τους γνωστούς, στην Ελλάδα, τύπους κεφαλαιουχικών εταιριών και ακολουθεί το πρότυπο άλλων ευρωπαϊκών κρατών που έχουν ήδη θεσμοθετήσει τη δημιουργία εταιριών με αντίστοιχο ύψος κεφαλαίου.

Άρρηκτα συνδεδεμένη με το προαναφερθέν «μηδενικό» κεφάλαιο του 1 Ευρώ είναι η έτερη βασική καινοτομία που εισάγεται με το σχέδιο νόμου και συνίσταται στην αποσύνδεση της εταιρικής συμμετοχής και των μεριδίων από το κεφάλαιο. Ενώ δηλαδή στις κλασικές περιπτώσεις της Α.Ε. και της ΕΠΕ οι μετοχές και τα εταιρικά μερίδια αποτελούν τμήμα του κεφαλαίου και προσδιορίζουν το μέγεθος της συμμετοχής καθενός, ανάλογα με τον αριθμό μεριδίων που κατέχει, τα πράγματα έχουν άλλως. Τα εταιρικά μερίδια ανάγονται όχι αποκλειστικά στο κεφάλαιο, ως μοναδικό παρονομαστή, αλλά σε ένα ευρύτερο παρονομαστή, που αποτελείται από την αξία του συνόλου των εισφορών. Εδώ υπάρχει από τη μια μεριά το σύνολο των εισφορών (ορισμένες από τις οποίες απαρτίζουν πράγματι κεφάλαιο, άλλες όμως όχι), και από την άλλη τα μερίδια, που αντιστοιχούν στις εισφορές αυτές. Κάθε εταίρος έχει μερίδια διότι πραγματοποίησε μια εισφορά, είτε η τελευταία απαρτίζει κεφάλαιο είτε όχι. Όλα τα μερίδια είναι ίσα και παρέχουν τα ίδια δικαιώματα. Οι εισφορές μπορούν να είναι κεφαλαιακές, να αντιστοιχούν δηλαδή στο γνωστό μας κεφάλαιο, αλλά επίσης μη κεφαλαιακές ή εγγυητικές, να αντιστοιχούν δηλαδή σε στοιχεία μη υποκείμενα σε αποτίμηση, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κ.ν.2190/20, τα οποία απαντώνται συνήθως σε προσωπικές εταιρίες. Εκτενής παρουσίαση των διαφορετικών ειδών εισφορών γίνεται στα άρθρα 77-79 του σχεδίου νόμου. Αυτό είναι ίσως το βασικότερο χαρακτηριστικό της προτεινόμενης νέας εταιρικής μορφής: Γίνονται δεκτές και άλλες εισφορές (πλην των κεφαλαιακών) και μάλιστα εισφορές που είτε από τη φύση τους δεν μπορούν να παρασταθούν στο ισολογισμό, όπως είναι η εργασία, είτε συνίστανται στην ανάληψη εγγυητικής ευθύνης για τα χρέη της εταιρίας («εγγυητικές» εισφορές, στη Γαλλία καλούνται «capital d'engagement»). Κατά τούτο η εταιρία μπορεί να έχει στοιχεία προσωπικής εταιρίας.

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 44 ορίζεται ότι η ΙΚΕ μπορεί να λειτουργήσει και ως μονοπρόσωπη εταιρία και σε αυτήν την περίπτωση, για λόγους ασφάλειας των συναλλασσομένων, το όνομα του μοναδικού εταίρου θα πρέπει να προκύπτει από τη μερίδα της εταιρίας στο Γ.Ε.ΜΗ. Τέλος, η παράγραφος 5 του άρθρου 43 του σχεδίου νόμου για την ΙΚΕ εισάγει άλλη μία καινοτομία αυτής προβλέποντας ότι το καταστατικό και

οι τροποποιήσεις αυτού, εφόσον πρόκειται για ιδιωτικά έγγραφα, μπορούν να συντάσσονται και σε μία από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά τούτο απομακρύνεται από τον κανόνα ότι τα βιβλία τηρούνται (μόνο) στην ελληνική γλώσσα (βλ. ιδίως άρθρα 41 § 3 και 58α στ. δ' κ.ν. 2190/1920, 2 § 6 ΚΒΣ) και θεσπίσθηκε για να βοηθήσει τη λειτουργία της ΙΚΕ όταν υπάρχουν αλλοδαποί εταίροι ή αλλοδαποί συναλλασσόμενοι με αυτή. Πρόβλεψη από το καταστατικό δεν αξιώνεται.

Όσον αφορά τη σύσταση και τη δημοσιότητα της, η ΙΚΕ ακολουθεί τη διαδικασία της Υπηρεσίας Μιας Στάσης (Υ.Μ.Σ.) που εισήγαγε ο ν. 3853/2010⁵⁹ και μπορεί να ιδρυθεί σε μία μέρα (άρθρο 51). Το σχέδιο νόμου προχωρά ένα βήμα πιο πέρα και ρητά επιτρέπει την ίδρυση της εταιρίας, ακόμη και αν για την επιδίωξη του σκοπού της απαιτείται αδειοδότηση. Το νομικό πρόσωπο μπορεί να συσταθεί, να λάβει ΑΦΜ και να λειτουργήσει. Ενόσω όμως η άδεια δεν έχει χορηγηθεί, η λειτουργία του θα πρέπει να περιορίζεται σε άλλες πράξεις (προπαρασκευαστικές εργασίες) και όχι εκείνες για τις οποίες απαιτείται η άδεια. Ειδικά για τη δημοσιότητα της ΙΚΕ κατά την ίδρυση και την λειτουργία της, το άρθρο 52 υπαγάγει την ΙΚΕ, ως προς την υποχρέωση και τα αποτελέσματα εγγραφής, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 3419/2005 (Γ.Ε.ΜΗ.)⁶⁰.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, στα πλεονεκτήματα της ΙΚΕ αναφέρονται η αποκλειστική της σύσταση από τις Υπηρεσίες Μιας Στάσης, αποκλειστική δημοσιότητα δια μέσου του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (Γ.Ε.ΜΗ.) και της ιστοσελίδας της εταιρίας (άμεση διαδικτυακή δημοσιότητα), η δυνατότητα προσφυγής στη διαιτησία για επίλυση εταιρικών υποθέσεων αντί των δικαστηρίων και σε διαμεσολάβηση (άρθρο 48), δυνατότητα για παράλειψη «τυπικών» συνεδριάσεων των οργάνων της εταιρίας κλπ. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 49 του σχεδίου νόμου, η ΙΚΕ συστήνεται με ιδιωτικό έγγραφο, εκτός αν ο τύπος του συμβολαιογραφικού εγγράφου προβλέπεται από ειδική διάταξη νόμου ή λόγω εισφοράς στην εταιρία περιουσιακών στοιχείων, για τη μεταβίβαση των οποίων απαιτείται ο τύπος αυτός. Περαιτέρω, στο άρθρο 50 καθορίζεται το ελάχιστο περιεχόμενο του καταστατικού της ΙΚΕ και προβλέπεται ρητά ότι οι συμφωνίες που περιέχονται στο καταστατικό και δεν προσκρούουν στο νόμο είναι εταιρικές και όχι εξωεταιρικές.

Ειδικότερα: Έδρα της ΙΚΕ- Μεταφορά έδρας

Με το άρθρο 45 του σχεδίου νόμου ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την έδρα της ΙΚΕ. Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι η ΙΚΕ έχει την έδρα της στο δήμο που αναφέρεται στο καταστατικό της, στην δε παράγραφο 2 ρητώς αναγνωρίζεται η δυνατότητα μεταφοράς της καταστατικής της έδρας σε άλλο κράτος μέλος του ΕΟΧ⁶¹, χωρίς τη λύση της εταιρίας, υπό τον όρο ότι η χώρα αυτή (ενν. τη χώρα υποδοχής) αναγνωρίζει την μεταφορά και τη συνέχιση της νομικής προσωπικότητας. Στις γενικές της γραμμές, η ρύθμιση βασίζεται στο άρθρο 8 του Καν. 2157/2001 για την ευρωπαϊκή εταιρία, αλλά και στο άρθρο 35 παρ. 1 της Πρότασης της Επιτροπής για Κανονισμό του Συμβουλίου για την Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία. Στην ίδια

⁵⁹Ν.3853/2010 «Απλοποίηση διαδικασιών σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 90)

⁶⁰Ν.3419/2005 «Γενικό Εμπορικό Μητρώο και Εκσυγχρονισμός της Επιμελητηριακής Νομοθεσίας» (ΦΕΚ Α' 297).

⁶¹ Βλ. Απόφαση της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθμ. 44/2004 της 23^{ης} Απριλίου 2004 (ΕΕ L277 της 26.8.2004 σελ. 11), όπου ως κράτη μέλη νοούνται τα κράτη μέλη του ΕΟΧ (τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ συν Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν).

παράγραφο 2, ορίζονται οι τυπικές προϋποθέσεις για την έγκυρη μεταφορά τη έδρα (κατάρτιση έκθεσης μεταφοράς από τον διαχειριστή της εταιρίας στην οποία εξηγούνται οι συνέπειες της μεταφοράς για τους εταίρους, τους δανειστές και τους εργαζόμενους, καταχώρησή της στο Γ.Ε.ΜΗ., σχετική γνώση των εταίρων, δανειστών και εργαζομένων, ομόφωνη απόφαση των εταίρων για την μεταφορά μετά την παρέλευση τουλάχιστον δύο μηνών από την ως άνω δημοσίευση). Όπως επιτρέπει η παράγραφος 14 του παραπάνω άρθρου 8 του Καν. 2157/2001 για την ευρωπαϊκή εταιρία, δίδεται και εδώ η δυνατότητα δημόσιας αρχής⁶² και συγκεκριμένα της αρμόδιας υπηρεσίας καταχώρισης στο Γ.Ε.ΜΗ να αντιταχθεί στη μεταφορά, αν τούτο επιβάλλεται από λόγους δημόσιου συμφέροντος (άρθρο 45 παρ.2). Βέβαια το δημόσιο συμφέρον θα πρέπει να υπακούει στις «4 απαιτήσεις» που έχει αναδείξει η κοινοτική νομολογία, δηλ. να πρόκειται για επιτακτικούς λόγους που δικαιολογούν την απαγόρευση, ο περιορισμός (δηλ. εν προκειμένω η απαγόρευση της μεταφοράς) να είναι κατάλληλος, να μην είναι δυσανάλογος, και να μην επάγεται διακρίσεις. Καινοτομία εισάγεται με την παράγραφο 3. Σε αυτήν, κατά παρέκκλιση του άρθρου 10 ΑΚ⁶³, προτείνεται η υιοθέτηση του δικαίου της καταστατικής έδρας και εννοείται ότι μια ΙΚΕ θα διέπεται από το ελληνικό δίκαιο, ως *lex societatis*, ενόσω είναι καταχωρισμένη στο ΓΕΜΗ, ακόμα και αν έχει την πραγματική της έδρα στο εξωτερικό. Έχει συνεπώς τη δυνατότητα να έχει το κέντρο διοίκησής της και να αναπτύσσει την οικονομική της δραστηριότητα (πραγματική έδρα) σε άλλο Κράτος μέλος, όπως αυτή η δυνατότητα έχει αναγνωριστεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης [αποφάσεις *Centros* (C-212/97), *Überseering* (C-208/2000) και *Inspire Art* (C-167/2001)]. Η παράγραφος 4 ορίζει ότι η ΙΚΕ μπορεί να ιδρύει δευτερεύουσες εγκαταστάσεις στο εσωτερικό ή την αλλοδαπή.

Αντί Επιλόγου

Μέχρι σήμερα, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει χρησιμοποιήσει ποικίλους τρόπους, για να εξασφαλίσει ότι οι κανόνες εταιρικού δικαίου συμβαδίζουν με τους σκοπούς μιας λειτουργούσας εσωτερικής αγοράς⁶⁴. Στον στόχο αυτό κινείται και η πρόσφατη προσπάθεια να εισάγει ως νέο ευρωπαϊκό τύπο «ιδιωτικής» εταιρίας», την «*Societas Privata Europaea*» (SPE), ειδικά σχεδιασμένη για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η οποία θα διέπεται από ένα σχεδόν ολοκληρωμένο και αυτόνομο κοινοτικό πλαίσιο.

Από την άλλη μεριά, ο Έλληνας Νομοθέτης, επιδιώκοντας να προλάβει τις εξελίξεις και να καταστήσει το εθνικό εταιρικό δίκαιο ανταγωνιστικό

⁶²βλ. σχετικά και σε Πανόπουλο ο.π. σελ. 955, ο οποίος επιχειρηματολογώντας για τα όρια εγκατάστασης τω εταιριών αναφέρει ότι «Η συστατική της εταιρίας δημόσια πράξη έλκει αναγκαστικά σε εφαρμογή το δίκαιο του κράτους του οποίου η εκδούσα την πράξη αρχή είναι όργανο. Επομένως, το κρίσιμο ζήτημα δεν είναι αυτό του εφαρμοστέου δικαίου αλλά εκείνο της διεθνούς αρμοδιότητας μιας δημόσιας αρχής να εκδώσει την πράξη σύστασης της εταιρίας. Πρόκειται άρα όχι για σύγκρουση νόμων αλλά και σύγκρουση δημόσιων αρχών («*conflict d' autorités*») και οι ιδιωτικού διεθνούς δικαίου κανόνες που εφαρμόζονται δεν αφορούν στην εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου αλλά στην αναγνώριση ή μη αλλοδαπών, συνήθως διοικητικών, αρχών».

⁶³Κατά το άρθρο 10 ΑΚ, η ικανότητα του νομικού προσώπου ρυθμίζεται από το δίκαιο της έδρας του. Ως "έδρα" νοείται στη διάταξη αυτή η πραγματική και όχι η καταστατική (ΑΠ 2/2003 δημοσιευμένη στη ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ- ΝΟΜΟΣ).

⁶⁴Baums Theodor, Andersen Paul Krüger, Παράκη Ευάγγελου, Το εγχείρημα σύνταξης ενός Ευρωπαϊκού Πρότυπου Εταιρικού Νόμου, ΔΕΕ, 2008, 1325.

έναντι των κοινοτικών εταιριών, εισάγει στην ελληνική έννομη τάξη, με τον νόμο 4072/2012, έναν νέο εταιρικό τύπο, την «Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία» (IKE), ως το καταλληλότερο νομικό σχήμα για την ενίσχυση της νεανικής και καινοτόμας επιχειρηματικότητας, των οικογενειακών επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων εντάσεως εργασίας ή με έντονο το προσωπικό στοιχείο και γενικότερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Στην μελέτη αυτή επιχειρήθηκε μια πρώτη παρουσίαση-προσέγγιση των δύο νέων εταιρικών τύπων. Με μια πρώτη ματιά φαίνεται ότι η νέα ελληνική εταιρική μορφή (IKE) μπορεί να ικανοποιήσει ποικίλες ανάγκες, σχεδιαζόμενη στο πρότυπο της "Societas Privata Europaea", η οποία έχει επίσης χαρακτηριστεί ως εταιρικό μόρφωμα «one-size-fits-all»⁶⁵. Η ολοκλήρωση της θεσμοθέτησης και των δύο νέων εταιρικών τύπων με την έκδοση και του σχετικού Κανονισμού για την SPE και η εφαρμογή τους στην πράξη με την ίδρυση των πρώτων SPE και IKE, καθώς και η πρακτική αντιμετώπιση ζητημάτων εφαρμοστέου δικαίου, γραφειοκρατίας και φορολογικής αντιμετώπισης, αναμένεται να δώσουν τα πρώτα δείγματα αναφορικά με την αποτελεσματικότητα και την ομαλή συνύπαρξη των δύο νέων μορφών του Εταιρικού Δικαίου.

Βιβλιογραφία

- Pandova M. (2011), *The European Private Company Statute: SMEs vs. Big companies*, published in <http://textos.pucp.edu.pe/texto/Revista-International-Approach---Ano1-Nro1-Lima-2011> σελ. 77
- Siems M. Herzogand L. Rosenhäger E. (2009), *The European Private Company (SPE): An Attractive New Legal Form of Doing Business? Working Paper 27 February 2009 Final version published in (2009) Butterworths Journal of International Banking and Financial Law 247-250*
- Commission Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company COM (2008) 396 of 25.06.2008, www.europeanprivatecompany.eu
- Αργυρός, Γ. (2006), Προβληματισμοί σχετικά με την μεταφορά της έδρας της Ευρωπαϊκής Εταιρίας, ΔΦΝ 2006, 1357
- Αργυρός, Γ (2009), Η ελευθερία εγκατάστασης των εταιριών μετά την απόφαση Cartesio, ΔΕΕ, 2009, 1044
- Baums, Th. Andersen P. Kr. Περάκης Ε. (2008), Το εγχείρημα σύνταξης ενός Ευρωπαϊκού Πρότυπου Εταιρικού Νόμου, ΔΕΕ, 2008, 1325
- Μακρίδου, Κ. (2002), Ο καθορισμός της διεθνούς δικαιοδοσίας επί υποθέσεων εταιριών και νομικών προσώπων, ΕπισκεΔ 2002,9
- Νούσια, Κ. (2010), Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία (Societas Privata Europaea), ΔΕΕ 5/2010 σελ. 528
- Παμπούκης, Κ. (2003), Η αμοιβαία αναγνώριση των κοινοτικών εταιριών στη νομολογία του ΔΕΚ, ΕπισκεΔ 2003, σελ. 283
- Παμπούκης, Χ. (2004), Νομικά πρόσωπα και ιδίως εταιρίες και συγκρούσεις νόμων (β' έκδοση, 2004)
- Παμπούκης, Χ. (2007), Το εφαρμοστέο δίκαιο στην κάμψη της νομικής προσωπικότητας, στα Πρακτικά του 17^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Εμπορικού δικαίου, με τίτλο «Το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο του Εμπορίου», 2007, σελ. 91

⁶⁵Pandova M., *The European Private Company Statute: SMEs vs. Big companies*, δημοσιευμένη σε <http://textos.pucp.edu.pe/texto/Revista-International-Approach---Ano1-Nro1-Lima-2011> σελ. 77 επ.

- Πανόπουλος, Γ. (2009), Σχολιασμός στην υπόθεση Cartesio σε ΔΕΕ 2009 σελ. 954
- Παπαδημόπουλος, Ι. (2003), Το τέλος της θεωρίας της έδρας και η επικράτηση της θεωρίας της ίδρυσης στο κοινοτικό δίκαιο: υπό το φως της από 5.11.2002 απόφασης του ΔΕΚ, ΔΕΕ 2003,393
- Παπαδημόπουλος, Ι. (2008), Πρόταση για μια μεταρρύθμιση του δικαίου της ΕΠΕ, ΔΔΕ, 2008, σελ. 782
- Παπαδημόπουλος, Ι. (2009), Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία «Societas Privata Europaea»- Μία προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΙΔ Θ/2009 σελ. 88
- Περάκης, Ε. (2006), Η «Ελληνική» Ευρωπαϊκή Εταιρία (Societas Europaea), Νομική Βιβλιοθήκη, 2006
- Περάκης, Ε. (2006), Σχολιασμός της C-210/06, Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt, ΔΕΕ, 2009, σελ. 60
- Τζάκας, Δ.Π. Ρόκας, Α. (2007), Κινητικότητα εταιριών και ειδικότερα διασυνοριακοί μετασχηματισμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΧρΙΔ, 2007 , σελ. 681
- Τζίβα, Ε. (2011), Η έδρα του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού, ΔΕΕ, 2/2011, σελ. 144